

D-Box: Otřesné domácí kino

Pavel Víšek

Technologie D-Box, která filmům se stereoskopickým obrazem (3D) a multikanálovým zvukem přidává jako další rozměr pohyb, dostala nálepku 4D. Mnemotechnickou pomůckou pro snazší zapamatování může být, že vám zuby při sledování akčních scén hezky d-d-d-drkotají... Přesněji ale nový fenomén, který se stává globální standardem v oblasti zábavy, popisuje trojice liter AVM: Audio Video Motion. O jeho intenzitě se mohli přesvědčit i návštěvníci pražské výstavy Home Cinema.

S pohybem se už nějaký čas setkáváme u různých 4D simulátorů, které nás na pár minut přenesou třeba do vesmíru nebo i do středu Země. To se ale pohybujeme v rovině pouťových atrakcí. Nepoměrně sofistikovaněji na to jde kanadská společnost D-Box Technologies, která vyvíjí i vyrábí hi-tech systémy s elektromechanickými prvky. Jejich síla spočívá v systému, který už akceptovaly velké společnosti ze světa zábavního průmyslu, ať už se právě věnují videu, filmu nebo počítačovým hrám. Nové zážitky tak režírují pohybové kódy (D-Box Motion Code), vytvořené unikátně pro každý film, hru, ale třeba i televizní seriál. Ty řídí vlastní mechanismus integrovaný do sedačky či křesla (ale může být případně také vestavěný přímo do podlahy). Pohyby, otřesy i jemné vibrace, dokonale synchronizované s akcí na obrazovce, plátně nebo monitoru, tak diváci cítí doslova na vlastní kůži. Takový zážitek je nepřenositelný. Všichni, kteří zhlédli ve 4D alespoň jediný film, se shodují na jediném: od té doby jim především u akčních spektaklů cosi chybí.

Princip lavinové koule

Jak už jsme úvodem zmínili, pokusů zapojit do audiovizuální zábavy pohyb už bylo víc. Nabízejí se třeba ovládací volanty k herním konzolím, u kterých nejsou výjimkou „rumble“ efekty, jež svým kodrcáním dokážou řidiče virtuálních speciálů nemálo potrápiti. Technologii D-Box předcházely jednodušší systémy MFX (motion-effects), které fungovaly v křeslech obývacích kinosálů jako další subwoofer. Ve velkých kinosálech totiž není úkolem subwooferů pouze reprodukce basů (které tvrdí nejen muziku), ale jejich hlubokotónové reproduktory také v dramatických scénách rozhýbávají masu zvuku, jež

útočí na bránci i celé tělo diváka podobně jako na rockovém koncertu. Elektrický signál ovšem u MFX systémů „necvičí“ (pouze) s těžkou membránou velkého reproduktoru, ale také s křeslem. Nevýhodou je, že tyto jednoduché efekty nelze řídit podle obsahu filmu, ale odvíjejí se pouze od hladiny hlasitosti zvukového doprovodu. Pak proto s diváky „otřásá“ scénická hudba i během klidných scén, zvláště pokud nahrávku pořídil velký orchestr (jediným příkladem může být Hornerův soundtrack k Titaniku). Tento elementární režim používá i D-Box, ovšem v případě, kdy k filmu neexistují zmíněné pohybové kódy.

například firmy CDGI, Cinematech, Fortress Seating, Jaymar nebo United Leather. Kdo si chce ponechat svou současnou sedací soupravu, jež však nebývají dostatečně odolné pro vestavbu pohybového elektrohydraulického systému, sáhne po speciální pohybové platformě (Motion Platform), na níž lze podle provedení usadit nejenom křeslo, ale třeba i dvojmístnou pohovku. Možná je i vestavba elektrohydraulického systému D-Box pod podlahu (respektive její část), na kterou lze následně rozestavit až čtyři křesla. To už ale nemá daleko k výstavbě luxusního obývacího kinosálu. Ale jak říkával legendární rocker Frank Zappa: „Mou fantazii omezuje pouze stav bankovního účtu.“ V tomto ohledu bude (i když pouze pro někoho) schůdnější vybudování hráčského stanoviště s multimediálním osobním počítačem, kdy jedno sedadlo s controllerem vyjde zhruba na 18 000 dolarů, tedy okolo 320 000 Kč. Speciálně simulátory se v tomto křesle s přetížením až 2G stávají opravdu realistickými, což potvrzuje řada profesionálních jezdců i letců. Nejenom v médiích je však technologie D-Box spojována zatím hlavně s kiny, ať už domácími či komerčními.

D-Box se jako první etabloval do luxusních domácích kin, pro které je automaticky vyhrazena zvláštní místnost, najdeme jej i v koutech s herními „pařeništi“. S nástupem digitální kinematografie se po obrovském úspěchu 3D projekcí v kinosálech však začali o tuto novinku zajímat i provozovatelé kin. Vzhledem k vysokým nákladům (cena jedné speciální sedačky činí orientačně 13 000 dolarů, tedy asi 230 000 Kč) začala technologie D-Box rozhybávat místa v sále v USA po jednotlivých řadách: první byli loni na jaře v kině Chinese 6 v kalifornském Los Angeles, kde si nechali instalovat do první řady patnáct náležitě vybavených sedaček (intenzitu pohybu si může každý nastavit ve třech stupních, slabší národy můžou pohybové efekty v sedačce vypnout). Dnes jsou takto vybaveny tři desítky kin, většinu najdete na západním pobřeží Spojených států: na takto disponovaná (a výjimečně číslovaná) místa si musíte k ceně vstupenky připlatit přibližně osm až deset dolarů. Ne nadarmo se však říká, že příklady táhnou. Zbytek diváků v sále vidí, že se první řady hýbou a reklama funguje víceméně samovolně. Jinde ve světě technologie D-Box zatím pronikla do dvou kin, jedno je v kanadském Beloeilu nedaleko Montrealu, další v japonském městě Odaka. Vybraná evropská kina se prý připojí během příštího roku.

Doménu technologie D-Box však zůstává domácí zábava. Komu postačí zůstat u jednoho dvou křesel, musí si především pro jejich řízení pořídit controller s připojením na internet: buď jako periférii k PC, nebo samostatný model, vybavený optickou mechanikou. Je zřejmě jen otázkou času, kdy se tato elektronika objeví integrována v některém z dražších modelů AV přijímačů (tedy spíše už AVM přijímačů), protože jde vlastně svého druhu o dekodér. Křesla, do kterých lze systém D-Box integrovat, nesou označení SRR (Screening Room Ready). Mezi certifikované výrobce (to není dobré podceňovat, protože jinak se nábytek může po několika týdnech provozu rozpadnout) patří

POHYBOVĚ NADANÉ FILMY

Pohybovými kódy technologie D-Box se dnes může pochlubit skoro tisícovka filmů různých žánrů, v době uzávěrky čísla jich bylo 420 na optických discích, které se prodávají v České republice. Téměř polovina z těchto DVD a BD měla lokalizovanou pohybovou stopu také pro český dabing. Protože nové filmy s pohybovou stopou stále přibývají, je jejich seznam průběžně aktualizován na webu www.d-box.cz, kde samozřejmě najdete i další informace. Pohybové kódy je třeba u jediného filmu nasazovat na různé národní verze, protože např. v prudnějších zemích problematické scény mizí: náročnost na synchronizaci je stejná (ne-li vyšší) jako u postsynchronů zvukové stopy. Ve výběru zmíněného zlatého fondu zatím převažují akční filmy, sci-fi, horory, fantasy či „animáky“, což je vcelku logické, u konverzačních snímků a klubové produkce by pohyb mohl naopak rušit. Když nepočítáme horké novinky, na své si přijdou třeba příznivci posledních čtyř bondovek, všech dílů Indiana Jonese, Harryho Pottera, Pirátů z Karibiku, Doby ledové, Letopisů Narnie a dalších kasovních trháků. Zatím samozřejmě napříč oběma formáty, některé filmy nemají pohybový kód pro DVD, jiné zase pro BD, ale v případě potřeby systémový controller neomylně sáhne do centrální databáze, odkud si kódy stáhne prostřednictvím internetu.

Tvorba pohybových kódů začíná být vnímána jako umělecká disciplína a v blízké budoucnosti se pro ni počítá s vlastní „technickou“ kategorií v rámci cen Americké filmové akademie. A zaslouženě. Obal pohybově lokalizovaného Blu-ray disku s akčním sci-fi Den poté (The Day After Tomorrow, 2004) výmluvně cituje jednu z recenzí: „Palec nahoru. Speciální efekty nahánějí hrůzu.“

